

Opraviti z Eddyjem

PRODUKCIJA V. SEMESTRA DRAMSKE IGRE IN GLEDALIŠKE REŽIJE

PREMIERA:

17. januarja 2025 ob 19.00
na Študijskem odru 4

PONOVITVI:

18. in 19. januarja ob 19.00
na Študijskem odru 4

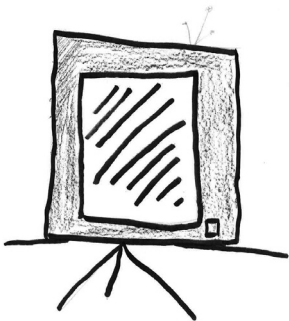
EDDY

AL Bilten

¹ Po delih *Boji in preobrazbe neke ženske*. Prev. Iztok Ilc. Ljubljana: *cf, 2023; *Kdo je ubil mojega očeta*. Prev. Iztok Ilc. Ljubljana: *cf; *Spremeniti se: metoda*. Prev. Andrej Peric. Ljubljana: *cf, 2021 in zlasti *Opraviti z Eddyjem*. Prev. Andrej Pleterski (Peric). Ljubljana: Beletrina, 2020.

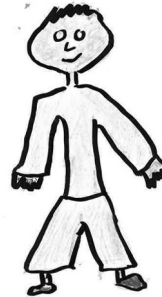
TV

Kdo je Eddy Bellegueule?

- A. Pravi dedec
- B. Tisti buzi
- C: Razredni nasilnež
- D. Eddy Bellegueule ne obstaja

RUDY

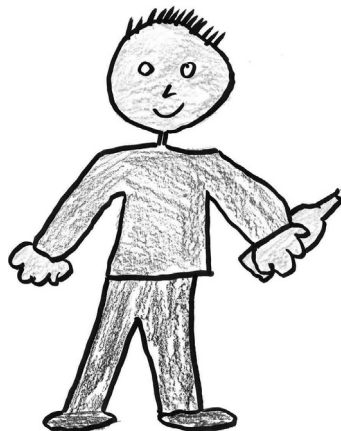
Je bil Eddy do tebe
dober starejši brat?

CELE STE
(KO POSTANE
UČITELJICA)

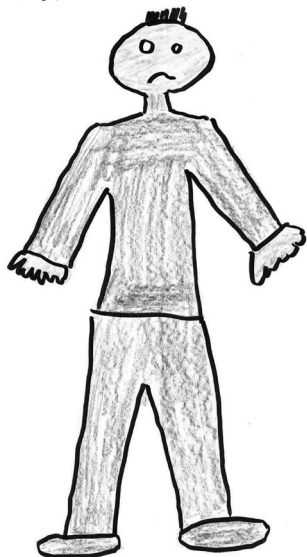
Si ponosna
na Eddyja?

ATI

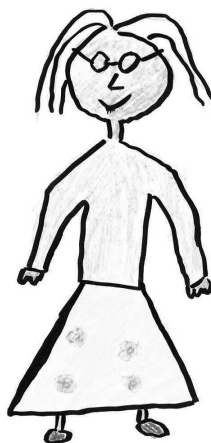
Ali si kdaj razmišljal, da bi razstrelili
tovarno, ki ti je uničila hrbet?

VINCENT

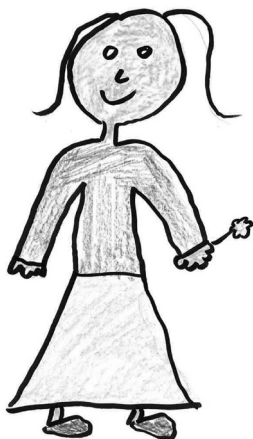
Zakaj si
tako nasilen?

VANESSA

Zakaj se
ne spoštuješ?

MAMI

Kolikokrat fantaziraš o tem,
da ne bi nikoli rodila svojih otrok?

EDDY

Ali imaš kdaj občutek, da si
svojo družino pustil na cedilu?

Misliti Eddyja

V času ustvarjanja naše produkcije (p)ostaja Édouard Louis pomemben del svetovne literarne krajine. K nam je prvič opazneje prodril leta 2018 s predstavo *Zgodovina nasilja* Ivice Buljana v Mini teatru, ki je nastala po motivih istoimenskega romana. V zadnjih letih smo v slovenščini uzrle i večino njegovih del (kar se tiče romanopisja, v slovenščini manjka le še knjižna izdaja *Zgodovine nasilja* ter njegova zadnja romana, izdana konec preteklega leta), ustvarjalke in ustvarjalci *Opraviti z Eddyjem* pa smo imele med pripravljanjem produkcije srečo, da smo se lahko udeležile dveh javnih dogodkov o avtorju: pogovora s prevajalcema Andrejem Pericem in Iztokom Ilcem¹ ter ogleda filma *Édouard Louis ali preobrazba*, ki je otvoril letošnji festival LGBTQ+ filma.

---

¹ Priložnost, ki smo jo le za las ujele. Mesec po dogodku nas je globoko pretresla novica, da se je prevajalec, ki je v slovenščino pretočil *Opraviti z Eddyjem* in *Spremeniti se: metoda*, Andrej Peric, mnogo prezgodaj poslovil.

² Transrazrednost (transclasse) je termin, ki ga je skovala filozofinja Chantal Jacquet in pomeni fenomen prehajanja med razredi in ki nadomešča zastareli izraz *transfuge de classe* oz. razredni prebežnik_ca (Ambrož, 7).

³ Termin zapisujemo ležeče, ker zaradi relativne svežine še ni enoznačno opredeljen (tako recimo po Lari Paukovič, ki se z avtofikcijo ukvarja na svojem doktorskem študiju, *Opraviti z Eddyjem* denimo ni *avtofikijski*, pač pa avtobiografski roman. Vir: Lara Paukovič: »Termin 'avtofikcija' trenutno in to vse bolj pogosto uporabljata samo literarna kritika in založništvo.« RTV SLO: Literarna matineja.) Našemu pojmovanju avtofikcije, ki ga povzemamo po Alenki Ambrož, se posvetimo nekoliko kasneje v prispevku.

Édouard Louis, ta mladi avtor – rojen leta 1992 v vasici Hallencourt na severu Francije – je torej nedvomno *popularen* tudi pri nas. K njegovi popularizaciji je poleg Buljana prispevala tudi Dijana Matković, ki je pri nas trenutno ena najbolj vidnih generatork diskurza o razredu. Kot Matković je tudi Louis *transrazreden*² pisec: njegov opus sestavljajo *avtofikijska*³, predvsem pa izrazito politična prozna dela. Kot pravi sam:

Pisanje dojemam kot političen proces. Političen v širokem smislu: kolektivno dejavnost, ki posega v prostor spremembe, poskušati spremeniti resničnost ljudi, spremeniti svet okoli sebe.

(Louis v Bell: *A Wound is Objective*, prevedla N. U. V.)

Filozofinja Alenka Ambrož v svojem prispevku *Avtofikcija, borilna večina* piše prav o politični dimenziji vznikajočega žanra avtofikcije. Poudarja, da si subjekt avtofikcije »prilasti lastno fiktivnost in jo dela uporabno« (Ambrož, 9), pri tem pa »avtofikcija tudi uspešno razkriva varljivo podstat sodobnih kolektivnih pripovedi« (Ambrož, prav tam). Ni torej presenečenje, da se diskurz o razredu rojeva prav iz avtofikcije: pri nas je na dimenzijo razreda (ponovno) opozorila Dijana Matković s svojim romanom *Zakaj ne pišem* (Ljubljana: Cankarjeva založba, 2021). Kot pomemben vpliv navaja Didiera Eribona in Édouarda Louisa. Eribon je danes Louisov zasebni prijatelj – skupaj s filozofom Geoffroyem du Lagasnierjem tvorijo pravcato intelektualno trojico – prvotno pa je, kot piše

Louis v *Spremeniti se: metoda*, Eribon tisti, ki ga je navdihnil za pisanje. Tako za Matković kot za Louisa je bil prelomen Eribonov (avtobiografski) esej *Vrnitev v Reims (Le Retour à Reims)*, Pariz: Fayard, 2009, pri nas je izšel pri založbi *cf v prevodu Iztoka Ilca leta 2022). V eseju Eribon govori o svoji vrnitvi v rojstni kraj in o razrednem sramu, ki se ga začne zavedati ob ponovnem stiku s svojo oddaljeno delavsko družino: tudi sam je namreč *transrazreden* avtor in eden najpomembnejših generatorjev diskurza o razredu v Franciji in širše. Ni pa prvi; o deprivilegiranosti izvirnega okolja je pisala že nobelovka Annie Ernaux, na katero je vplival sociolog Pierre Bourdieu, ki je bil tudi sam *transrazreden* in se je v svojem raziskovanju ukvarjal predvsem z vplivom ((de)privilegiranega) okolja na možnosti posameznika. Ambrož poudarja pomembnost *verige opolnomočenja*, ki se je stkala med temi avtoricami avtofikcije, s tem pa tudi razsežnost kolektivnosti. Če povzamemo neko drugo teorijo avtofikcije (teh je namreč ogromno), je distinkcija med avtobiografijo in avtofikcijo prav ta, da je avtobiografija žanr, rezerviran za privilegirane in pomembne ljudi (Pitcher McDonough v Krmelj, 17). Po analogiji je torej avtofikcija tisti žanr, ki ne predoči privilegirane pozicije; če vzamemo za zgled naš vzorec, je avtofikcija tista, ki daje prostor deprivilegiranim glasovom in prek osebnega govori o kolektivnem.

Če je narativ, ki ga širita popularna kultura in sodoben neoliberalistični diskurz, ta, da lahko uspe *vsakdo*, se Louis tej iluziji odločno

zoperstavlja. V svojem delu poudarja slučajnost svoje *preobrazbe* in opozarja, da se iz svojega okolja ni prebil zato, ker bi bil kakor koli *boljši* od ostalih. Pravzaprav svoj pobeg (in kasneje tudi pobeg svoje mame v *Bojih in preobrazbah neke ženske* ter v *Monique pobegne*⁴) opiše kot svojevrstno maščevanje.

Dobro se spominjam trenutka, ko sta pljuvala po meni, mislil sem si to: nekoč bo nekaj iz mene; nekega dne bom nekaj dosegel. To je bila odskočna deska za pobeg od moje delavske družine in mojega delavskega otroštva. Nisem bil svobodnejši od ostalih, kot pogosto povem. Nisem bil pametnejši od ostalih. Nisem bil bolj senzibilen od ostalih. Ljudje pogosto tako govorijo o izobčencih. Ko govorijo o takih otrocih, je to zgodba o nekom, ki je poseben_a v okolju, kjer ljudje niso posebni, in nekega dne se bo ta otrok prebil in dosegel nekaj čudovitega. To je bil vedno zelo nasilen način pripovedovanja takih zgodb.

(Louis v Bell: *A Wound is Objective*, prevedla N. U. V.)

Pogosto slišimo kritike avtofikcije, češ da je moč pisati *o še čem zunaj sebe*. Temu pritrjuje širok nabor mojstrske fikcije. Vendarle pa

---

⁴ Louis, Édouard: *Monique s'évade* (Pariz: Seuil, 2024): prevod v slovenščino še pričakujemo, zato je *Monique pobegne* avtoričin prevod naslova.

avtofikcija ostaja zanimiv fenomen, ki ga ne gre tako zlahka odpraviti. Pa se zopet vrnimo k Ambrož, ki opozarja na to, *komu* se očita pretirana samoizpovednost:

Pred kratkim je v intervjuju neka novinarka avtorico avtofikcije vprašala: »Od kod ta potreba po spovedovanju?« [...] Težko si predstavljamo, da bi bilo vprašanje v podobnem tonu zastavljeno Avguštinu ob objavi *Izpovedi* ali pa celo Kovačiču ob izidu *Prišlekov*. Kje torej leži razlika med »legitimnimi« avtobiografskimi pripovedmi in tistimi, ki jih takšno vprašanje zadene? Avtofikcija pogosto posreduje pripovedi, ki opisujejo dejstva, tako izbrisana iz prevladujočih naracij, da njihovo golo opisovanje vzbuja nelagodje, sumničavost, občutek, da se nekako »deli preveč«.

(Ambrož, 11)

Louis v neki svoji objavi na socialnem omrežju zapiše:

J'ai souvent le sentiment que l'écriture autobiographique n'est qu'au début de son histoire. Si on compare les évolutions du roman de fiction par rapport à l'écriture autobiographique, on est frappés par le fait que la fiction n'a pas cessé d'accomplir d'immenses ruptures et des révolutions formelles, quand l'autobiographie a, elle, souvent été plus modeste en ce qui concerne l'expérimentation littéraire[.]

Pogosto imam občutek, da je avtobiografsko pisanje šele na začetku svoje zgodbe. Če primerjamo razvoj romana in avtobiografskega izraza, nas preseneti dejstvo, da je fikcija dosegala zelo velike prelomnice in revolucije sloga, medtem ko je bila avtobiografija pogosto bolj skromna, kar se tiče literarnega eksperimenta.

(odlomek Louisovega zapisa na Instagramu, prevedla N. U. V)

Ali smo torej priča razmahu avtobiografske (in avtofikijske) pisave, ki bo vodil v pravcati razcvet: smo na pomembni prelomnici? Za tovrstna vprašanja je gotovo še prezgodaj, lahko pa iščemo razloge za vse večjo popularizacijo avtofikcije. Avtofikcija je nastala kot svojevrsten upor avtobiografiji⁵: morda je torej smiselno, da se v družbi, obsedeni s kultom osebnosti, postavlja kontrapunkt slavljenu tovrstnih individualističnih narativov, ki se sprašujejo o poziciji individuuma znotraj določene družbe.

---

⁵ Pojem *avtofikcija* prvič uporabi francoski pisatelj Serge Doubrovsky leta 1977 na platnicah svojega romana *Fils*, s tem pa se zoperstavlja teoretiku Phillippu Lejeunu, ki je v eseju *Avtobiografski pakt* vzpostavil tezo, da o avtobiografiji govorimo, če se v delu pojavlja avtorjevo ime in delo namiguje, da gre za življenjepis. Doubrovsky je v romanu določene avtobiografske elemente vpletel v fikcijo. Ob prepletu avtobiografskega, tistega, kar dojemamo kot *resnično*, in *fikcije* se vzpostavi določena tenzija, sum do *resničnosti*.

Politična razsežnost Louisovega pisanja pa pronica tudi na odrske deske. Čeprav je Louis prozaist, je primaren stik z umetnostjo našel prav v gledališču. Tako ni presenečenje, da je po njegovih delih nastalo že lepo število predstav, pri snovanju katerih je nemalokrat sodeloval sam – med drugim tudi kot performer (v Ostermeierjevi predstavi *Kdo je ubil mojega očeta*). Med režiserje, ki so uprizorili njegova dela, spadajo imena, kot so Thomas Ostermeier, Falk Richter, Ivo van Hove in, kot omenjeno na začetku tega zapisa, Ivica Buljan. Ni pa se treba ozreti daleč, da doživimo Louisovo gledališko udejanjenje: z letošnjo uprizoritvijo *Opraviti z Eddyem* je Louisov glas naselil tudi našo akademijo.

VIRI

Ambrož, Alenka: »Avtofikcija, borilna večšina« *Revija Literatura* letnik XXXVI, št. 391–392, januar-februar 2024, str. 6–12.
Dostopno na: <https://www.ludliteratura.si/esej-kolumna/uvodnik/avtofikcija-borilna-vecšina/>

Bell, Stephen Patrick: *A Wound Is Objective: A Conversation with Édouard Louis*. Los Angeles Review of Books. 3. marec 2024.
Dostopno na: <https://lareviewofbooks.org/article/a-wound-is-objective-a-conversation-with-edouard-louis/>

Eribon, Louis. *Vrnitev v Reims*. Prev. Iztok Ilc. Ljubljana: *cf, 2022.

Krmelj, Lana: *Avtofikcija in avtobiografsko v dramatik ter gledališču: The Silence Falka Richterja in jaz, žrtev. Simone Semenič*. Diplomsko delo. Ljubljana: Filozofska Fakulteta, 2024.
Dostopno na: <https://repozitorij.uni-lj.si/Iskanje.php?type=napredno&stl0=Avtor&niz0=Krmelj+Lana&lang=slv>

Louis, Édouard. *Boji in preobrazbe neke ženske*. Prev. Iztok Ilc. Ljubljana: *cf, 2023.

Louis, Édouard. *Kdo je ubil mojega očeta*. Prev. Iztok Ilc. Ljubljana: *cf, 2024.

Louis, Édouard. *Monique s'évade*. Pariz: Seuil, 2024.

Louis, Édouard. *Opraviti z Eddyem*. Prev. Andrej Pleterski (Peric). Ljubljana: Beletrina, 2020.

Louis, Édouard. *Spremeniti se: metoda*. Prev. Andrej Peric. Ljubljana: *cf, 2021.

Mahkovic, Eva: *Elementi avtofikcije na odru: primer adaptacije Shakespearjeve komedije Kakor vam drago*. Predavanje. Javno nedostopno. 2024.

Matković, Dijana: *Zakaj ne pišem*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2021.

Paukovič, Lara: »Termin ‚avtofikcija‘ trenutno in to vse bolj pogosto uporabljata samo literarna kritika in založništvo.« RTV SLO: Literarna matineja. Dostopno na: <https://ars.rtv slo.si/podcast/literarna-matineja/173250796/175017514>.

Režija

JULIJA URBAN

Dramaturgija

NASTJA URŠULA VIRK

Igra

ALEKSANDAR JOVANOVSKI

ČARNA LAMPRET

JAKOB PODJAVORŠEK

LARA RAJNIŠ

MARKO RAFOLT

NEJC KRAVOS

NEŽA DVORŠČAK

PETER PODGORŠEK

JURE ŠIMONKA

URBAN BRENČIČ

Prevod

ANDREJ PERIC

IZTOK ILC

Kostumografija

NINA GORIŠEK

Scenografija

GAJA REJC

LUCIJA ZUCCHIATI

TINKARA BIZJAN

Oblikovanje svetlobe

DOMEN LUŠIN

Producentka

MIJA ŠPILER

Mentorji in mentorice

za dramsko igro in gledališko režijo

DOC. BRANKO JORDAN

PROF. JERNEJ LORENCI

za scenografijo

PROF. MAG. JASNA VASTL

ASIST. SARA SLIVNIK

za jezik in govor

ASIST. MARTIN VRTAČNIK

za kostumografijo

DOC. MAG. TINA KOLENIK

ASIST. NINA ČEHOVIN

za dramaturgijo

PROF. DR. TOMAŽ TOPORIŠIČ

Produkcija

AKADEMIJA ZA GLEDALIŠČE,

RADIO, FILM IN TELEVIZIJO UL